Mn. Carles: un home del poble

per JOSEPA COMERAS

En aquest article, l'autora parla un xic de la persona, del sacerdot i del músic, que fou Mn. Carles García Rosell, home molt volgut de tots els poblatans durant la seva llarga estada en aquesta vila.

Va néixer a Berga el dia 16 de desembre de 1890. Cursà els seus estudis al Seminari de Solsona i cantà la seva primera missa al Santuari de la Verge de Queralt el dia 7 de juliol de 1917.

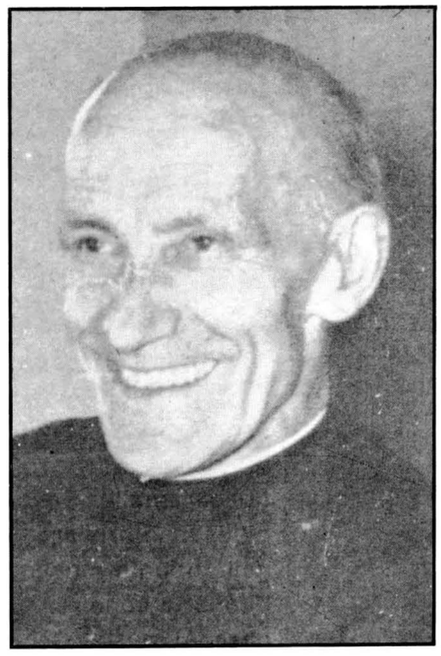
La Pobla, 1919

Vingué a la Pobla el dia 15 de setembre de 1919, però abans ja havia estat a Viver i Serrateix i Anglesola. Més tard estigué una temporada a Castellar del Riu i retornà a la Pobla reclamat pels mateixos poblatans.

El poble tenia en aquells moments una puixança econòmica, ja que Asland havia instal·lat feia pocs anys la seva primera fàbrica al Clot del Moro; les de teixits també treballaven força i encara que la gent treballava per sis rals, gairebé a totes les cases entrava algun jornalet, que junt amb l'hort o l'aviram, permetia als poblatans tenir una vida relativament plàcida i fins i tot tranquil·la. Això explica l'existència de dues societats recreatives (*La Flor*, que ja comptava amb un *coro* i el *Casino*), una orquestra, i el Casal Catòlic ubicat aleshores al carrer de l'Església... Hi havia temps per a tot. Per això els infants varen acollir molt bé la iniciativa de Mn. Carles. M'han contat que, passejant carretera avall se li acostaren uns nens a fer-li l'amistat i ell que ja els coneixia de veure'ls cantar a l'Església, els preguntà: *"Que us agradaria cantar caramelles...?* Els noiets, ni massa convençuts, ni massa segurs, varen dir que sí. –*"Si és així*, els va dir, *veniu a la rectoria vella al sortir de l'escola, que assajarem"*. Eren nou de colla. D'aquesta manera va començar Mn. Carles la que seria la seva gran obra. I l'*Orfeó* i els *Cants Rítmics* varen ajuntar a xics i grans.

L'Orfeó i els Cants rítmics

A part de les seves obligacions sacerdotals, la partideta de cartes després de dinar i el seu passeig per la carretera,

Mn. Carles García *ARXIU*

dedicava la resta d'hores del dia a la seva dèria del cant i la música. Ell mateix, amb un aparell rudimentari, (ara substituït per la fotocopiadora elèctrica), estampava les notes i la lletra de les cançons sobre el paper pautat. Les posava per veus i les arranjava, de manera que fos ben fàcil pels cantaires. A la sortida de l'escola, dues vegades a la setmana, assajava amb la mainada i al vespre, gairebé cada dia, tenia assaig amb els grans. Era exigent i li agradava que les veus i els cants sortissin tan bé com fos possible.

I passà el temps. Ja l'Orfeó era una entitat amb personalitat pròpia i s'en començava a parlar per la comarca, quan amb motiu de la primera missa del sacerdot poblatà Mn. Rotllant, l'*Orfeó* es traslladà a la Colònia Viladomiu per cantar solemnement aquesta *Missa Nova*. Fou tot un èxit. Tant, que l'amo Sr. Viladomiu entusiasmat prometé regalar una senyera. I així ho va fer. Quan fou lliurada a l'*Orfeó*, la Pobla visqué una gran diada. Apadrinà la senyera la Sta. Antonia Viladomiu i Armengou i per la seva part va donar les mantellines blanques a les noies, (que lluïren molts anys en els concerts de l'*Orfeó*, fent contrast amb les barretines morades dels homes cantaires). A la sortida de la missa solemne i cantada, es servì un dinar al local del cinema Llobregat, al qual assistiren autoritats, Juntes del Casal i de l'*Orfeó* i tota la massa coral presidida per Mn. Carles. Després, i en el mateix local hi hagué el concert solemne. Hi assistí convidada com a figura rellevant, Pepita Fornells, aleshores solista de l'*Orfeó Català* de Barcelona i actuà també de solista en alguna peça de l'acte. Fou una gran festa. La senyera conserva encara la cinta blanca commemorativa de tal efemèride.

En una altra ocasió el mestre Llongueres també vingué a veure l'actuació dels *Cants Rítmics* i restà meravellat de la bona preparació d'aquella mainada. I l'*Orfeó* continuà ampliant la seva fama. Actuà al Casino de Puigcerdà, assistí a la gran concentració d'Orfeons a Montjuïc, a Manresa, en un concurs d'Orfeons s'endugué el segon premi (el 1.er fou per Manresa, s'explica). Passejà les seves veus per Olot, on Mn. Carles dirigí els dos Orfeons, el local i el de la Pobla en *El cant de la senyera* ... a Montserrat... a Prats de Lluçanès... Mn. Carles podia estar satisfet. La seva fou una gran obra, molt coneguda i popular. A part de tot això fou d'agrair aquella unió que fomentà entre el jovent i la formació pedagògica i cultural que tant representà per a aquelles generacions que passaren per l'*Orfeó* local.

No tinc constància de gaires coses fetes seves, perquè el seu arxiu va desaparèixer amb la guerra civil del 36. Amb l'ocupació de la Rectoria, els comitès de les entitats sindicals del moment varen llançar per la finestra tot el que varen trobar. Abaix a la Plaça Vella els esperava el foc de la destrucció... Deixeu que anoti una anècdota curiosa: Entremig dels papers de música que anaven al foc, sota la mirada de recança d'algú que no volia compromisos, hi havia l'himne de *La Internacional* – (era una partitura com una altra). Sé que va compondre unes caramelles molt encer-

Mn. Carles i el Coro al Santuari de Falgars *ARXIU PONS*

tades (lletra i música), un monòleg titulat *Corona d'espines*, cançonetes infantils, arranjaments al ball de dimonis de *Els Pastorets*, altres caramelles per nois, cada any diferents; motets i cançons populars. Harmonitzà a quatre veus la nostra cançó més popular *Del Monestir a la Pobla* i moltes altres. Posà música a una de les obres del gran artista poblatà Jaume Fàbregas *La Rosó dels cabells d'or*... També harmonitzà alguns dels goigs que tenim al poble i a la seva rodalia, a part dels de Falgars, i composicions de tipus religiós. Quan es posà en escena *La Cançó d'Amor i de Guerra* tota la part musical anà al seu càrrec i les veus, entre les que per justícia ens cal destacar les tres principals (*Francina*, Salut Cisneros; *Eloi*, Joan Fàbregas; i l'*Avi Castellet*, Albert Llanes), foren totes de l'*Orfeó* local.

Aquí tingueren més d'una polèmica amb en Jaume Fàbregas, actor i director artístic; mentre un mantenia que el més important eren les *taules*, o sia l'actuació dels artistes, l'altre deia que en una sarsuela, la cosa més important eren la música i les veus. Així i tot *La Cançó d'Amor i de Guerra* fou un èxit que passà a la història poblatana.

La seva obra musical degué ésser molt més extensa, però jo no he pogut documentar-me més.

El sacerdot amic

Tot això no li condicionà gens la seva tasca sacerdotal com a vicari de la Pobla.

Col·laborador eficient del Sr. Rector, convivia amb ell a la rectoria i era el capellà encarregat de les tasques més importants. Ell era l'amic i el conseller, quan era necessari, i ningú com ell no sabia tant de malalts i necessitats. Quan algú estava greu i cap dels familiars s'atrevia a proposar-li la conveniència de preparar el seu postrer viatge, ell trobava la manera de visitar-lo amb una excusa o altra i sabia confortar-lo si la cosa era imminent. Si el malalt es recuperava, continuava visitant-lo com a un bon amic i ja tenia el pas obert a una altra circumstància més difícil. No mirava mai quina hora era quan era reclamat per una necessitat i fins i tot en una ocasió, després de dos dies d'estar ell allitat, anà a assistir un malalt a pagès, cosa que li repercutí agreujant la seva malaltia (després, deia ell, que això no era cert). Podríem parlar molt de la seva obra sacerdotal, també. Era benvolgut de tothom i tingué molt bons amics. S'arribà a donar algun cas que al visitar algun malalt molt necessitat, després de la seva estada, apareixien sota el coixí uns centimets, que potser a ell li feien prou falta...

Quan vingué la guerra civil va marxar obligat pels seus amics i per algun avís anònim, però ell no se'n volia anar. Deia que ell no havia fet res i que no havia de passar-li res (qui sap?).

Durant el seu exili estigué en més d'un lloc, però sembla que passà molt de temps d'organista a la Catedral de Jerez de la Frontera.

Després, el 4 d'agost de 1939 fou nomenat vicari organista de la Pobla.

Al seu retorn s'acollí a casa la família Vilella. L'estimaven molt. Les coses però ja no eren iguals. El poble, dividit en *rojos* i *blancs*, i les circumstàncies, no li facilitaren les coses per recomençar la seva obra musical. Tothom celebrà el seu retrobament i ningú del poble li establí cap contratemps. Al revés. Però fes coses eren difícils i la situació econòmica no hi ajudava gens. El limità molt la prohibició de cantar i dirigir veus mixtes a l'Església i fora d'ella, ja que fins i tot s'intentà tornar a representar *La Cançó d'Amor i de Guerra* i no es pugué dur a terme.

Faltaven també moltes veus importants. Amb les fàbriques cremades la gent buscà treball fora i altres ja no hi eren. Amb tot tornà a formar un *coro* parroquial, intervingué musicalment en obres d'homes sols o dones soles com *El Nadal de les pastores*, *La molinera del molí bonic*, etc. Continuà endavant i seguint la seva obra.

L'actual orgue de l'Església també fou, en part, obra d'ell. Tramità tractes i papers, s'obriren subscripcions, es demanà ajut on fou necessari i a la fi s'obtingué l'orgue, que a ell (crec que ja es pot dir) li feu més il·lusió que servei.

Seguia tenint moltes dificultats. Eren anys dolents i encara ningú no s'explica com pagava totes les despeses sense ajut de cap mena. El paper, noves estampacions, noves partitures, originals de cançons... Tot això tenint en compte que ell vivia modestament i humilment. Quan estigué malalt la primera vegada, tots el que varen visitar-lo es quedaren sorpresos de l'austeritat i la senzillesa d'aquell piset on s'aposentà després dels mesos que estigué a cal Vilella (aquesta família, la família Cisneros, d'altres famílies, i components del *coro* l'ajudaren molt).

I ell continuà fent via sens faltar a cap dels seus deures i afeccions.

Aquell harmònium de l'Església seguí desgranant les seves notes sota les carícies de les seves mans que semblaven volejar sobre el teclat... Motets, eucarístiques, cançons de Nadal...

Noces d'Or Sacerdotals

Arribaren les seves Noces d'Or Sacerdotals (10 de setembre de 1967) i la Pobla li rendí un gran homenatge. Va

guarnir-se el barri del Firal, se li donà el seu nom a la Plaça, es féu Missa concelebrada, i entre tots els altres actes cívics hi hagué l'actuació de *La Patum Infantil* de Berga, que es desplaçà a la Pobla en honor seu i en agraïment i recordança del seu sentir de berguedà fidel que feia que, cada any, sens excepció ni excusa de cap mena, el portés a assistir tradicionalment al que es deia *anar a Patum*, el diumenge després del Corpus. En honor a la seva gran obra tornà a voleiar pels carrers aquella senyera de l'*Orfeó* que havia presidit tants concerts al compàs de la batuta de Mn. Carles i l'onejar de la seva sotana...! Quina emoció tornar-la a veure i portar-la de capdavantera en un acte com aquell...! Semblava que tremolés quan es tornà a sentir el cor de veus entonant el cant senyer per exel·lència: *Al damunt dels nostres cants...*

Mn. Carles, un sacerdot amic, a Falgars *ARXIU PUJALS*

La tardor d'una vida

Després vingué la tardor de la seva vida. Va marxar malalt a Puig-reig, amb els seus familiars on encara rebia alguna visita de la Pobla. Segur que encara no vàrem saber correspondre-li prou els poblatans...

I arribà l'hivern. La gent el recordava, preguntava per ell, però jo crec que ell devia recodar-se molt més de la Pobla i dels poblatans, i debia enyorar el no poder contemplar els pins de Ventaiola i el camí de Falgars que veia des del seu balcó! Com devia pensar en aquella pujada de ca l'Ensic, quan el dia de Sant Marc començava a remuntar el camí de Falgars, tot dient el Rosari... La Verge el degué acompanyar junt amb els seus records..., i finalment el cridà al seu costat el dia 23 de març de 1971.

Com que ell n'era un gran devot, ella devia fer que al cel el rebessin amb el cant de meditació de la Missa de les seves Noces d'Or: *Vell pelegrí jo vaig fent via... Espero el repòs Al·leluia. Del Monestir a la Pobla... Assistiu-nos gran Senyora de Falgàs intitulada. Poble que canta poble que estima. Terra de cançons la Pobla. Al·leluia!*

Acabo. Podria parlar d'ell molta estona encara. No sé si aquest petit treball meu li ha fet justícia, però on no ha arribat el seu contingut ha arribat el cor. Jo, estimava a Mn. Carles i penso que amb això ho he dit tot.

Josepa Comeras

Les Caramelles de l'Orfeo al carrer Jussà *ARXIU PUJALS*